

Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar

Sammanfattning

Utskottet behandlar regeringens skrivelse 2015/16:61 Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar. Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Sverige har stora finansiella tillgångar, och enligt utskottets mening är det viktigt att redovisningen av statens tillgångar och förmögenhet är relevant och transparent. Utskottet konstaterar att regeringen arbetar med att på olika sätt förbättra redovisningen. Utskottet konstaterar också att Statistiska centralbyrån fr.o.m. mars 2016 kommer att marknadsvärdera de onoterade statliga bolagen i finansräkenskaperna.

Behandlade förslag

Skrivelse 2015/16:61 Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	5
Finansutskottets ställningstagande	7
Förteckning över behandlade förslag	8
Skrivelsen	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar

Riksdagen lägger skrivelse 2015/16:61 till handlingarna.

Stockholm den 2 februari 2016

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Ingela Nylund Watz (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Hans Unander (S), Dennis Dioukarev (SD), Erik Ullenhag (L), Ulla Andersson (V), Marie Granlund (S), Börje Vestlund (S), Maria Malmer Stenergard (M) och Rolf Åbjörnsson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ett internationellt perspektiv har Sverige stora finansiella tillgångar. OECD-statistik visar att den svenska offentliga sektorn hade en nettotillgång, dvs. tillgångar minus skulder, på 31 procent av BNP 2014. Genomsnittet för euroområdet var en nettoskuld på 73 procent av BNP. Svenska statens finansiella nettoskuld uppgick till 440 miljarder kronor eller 932 miljarder kronor 2014, beroende på vilken statistikälla man använder.

Uppgifter om statens samlade förmögenhet sammanställs i finansräkenskaper, som tas fram av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Finansinspektionen, och i Årsredovisning för staten, vars underlag tas fram av Ekonomistyrningsverket (ESV).

Enligt regeringsformen är det regeringen som förvaltar och förfogar över statens tillgångar. Riksdagen beslutar om grunderna för förfogandet och förvaltningen. I budgetlagen finns bl.a. regler om hög effektivitet och god hushållning i den statliga verksamheten och regler om hur redovisningen av tillgångar och skulder ska utformas i Årsredovisning för staten.

Regeringens uppföljning och återrapportering till riksdagen över statens tillgångar och skulder sker framför allt i budget- och vårpropositionerna och i regeringens skrivelser Årsredovisning för staten och Redogörelse för företag med statligt ägande.

I juni 2015 presenterade Riksrevisionen rapporten Statens finansiella tillgångar – något att räkna med? (RiR 2015:16). I rapporten granskar Riksrevisionen hur regeringen och SCB redovisar statens tillgångar och skulder och om redovisningen uppfyller rimliga krav på transparens samt om värderingen av tillgångarna och skulderna är relevant och håller god kvalitet. Syfte med granskningen är enligt Riksrevisionen att undersöka om regeringen värderar, sammanställer och återrapporterar tillgångarna och skulderna på ett sådant sätt att det är ett ändamålsenligt underlag för finanspolitiska överväganden och för beslut i enskilda frågor. I rapporten lämnar Riksrevisionen tre rekommendationer till regeringen och en rekommendation till SCB.

Riksdagen överlämnade rapporten till regeringen, och i slutet av december 2016 lämnade regeringen skrivelse 2015/16:61 Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar till riksdagen. Företrädare för Riksrevisionen presenterade Riksrevisionens rapport vid utskottets sammanträde den 21 januari 2016.

Ingen motion har väckts med anledning av regeringens skrivelse.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar till handlingarna. Sverige har stora finansiella tillgångar, och enligt utskottets mening är det viktigt att redovisningen av statens tillgångar och förmögenhet är relevant och transparent. Utskottet konstaterar att regeringen arbetar med att förbättra redovisningen. Utskottet konstaterar också att Statistiska centralbyrån fr.o.m. mars 2016 kommer att marknadsvärdera de noterade statliga bolagen i finansräkenskaperna.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringen delar merparten av Riksrevisionens slutsatser om behovet av transparens och tydlighet i redovisningen av statens nettoförmögenhet. Regeringen anger att den redan genomfört vissa åtgärder och att den arbetar kontinuerligt med att förbättra redovisningen i den riktning som Riksrevisionen rekommenderar i sin rapport.

Nedan redovisas Riksrevisionens rekommendationer till regeringen och SCB och regeringens bedömning med anledning av rekommendationerna.

Riksrevisionens rekommendationer till regeringen

Riksrevisionens första rekommendation

Regeringen bör i något sammanhang redovisa en lättillgänglig och överskådlig bild över statens ekonomiska ställning.

Regeringens svar i skrivelsen

Regeringen konstaterar att redovisningen av statens tillgångar och förmögenheter skiljer sig åt mellan olika publikationer. Det beror på att publikationerna har olika syften och på att de tas fram utifrån olika regelverk och definitioner. Regeringen delar Riksrevisionens uppfattning att det behövs en översiktlig sammanställning av de totala tillgångarna, skulderna och nettoförmögenheten. Regeringen anser dock inte att överskådligheten blir bättre genom en sammanställning av hur de olika redovisningarna hänger ihop, och vilka definitioner och regelverk som skiljer dem åt, eftersom den totala nettoförmögenheten endast redovisas i finansräkenskaperna. I de fall redovisningarna överlappar bör det finnas en förklaring till varför

redovisningarna skiljer sig åt. Av den anledningen bör redovisningen i årsredovisningen för staten förtydligas.

Regeringen anger att den ständigt strävar efter att öka tydligheten i sin redovisning av statens och den offentliga sektorns nettoförmögenhet. Flera åtgärder har vidtagits. Bland annat har redovisningen av nettoförmögenheten i budgetpropositionen för 2016 utökats till att även omfatta de reala tillgångarna i den offentliga sektorn. Redovisningen är dessutom uppdelad på tillgångsslag och respektive delsektors tillgångar och nettoförmögenhet. Därmed ges en god översiktlig bild av den förväntade utvecklingen av såväl statens som hela den offentliga sektorns totala tillgångar, skulder och nettoförmögenhet.

Regeringen avser att fortsätta arbetet med att förtydliga redovisningen i de ekonomiska propositionerna samt ytterligare fördjupa redovisningen av förändringen i statens och den offentliga sektorns finansiella och reala tillgångar och skulder.

Riksrevisionens andra rekommendation

Regeringen bör redovisa utsikterna för statens kapitalnetto, dvs. statens intäkter och kostnader, och hur de samlade riskerna i balansräkningen påverkar utsikterna.

Regeringens svar i skrivelsen

I de ekonomiska propositionerna redovisas riskerna för statsskulden, eftersom skuldnivån ska följas upp enligt det finanspolitiska ramverket. Kapitalnettot ingår i beräkningarna av det finansiella sparandet och statsskulden men är inte någon explicit variabel som styrs av ramverket eller som löpande följs upp.

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att finns behov av att förbättra informationen till riksdagen om risker i bolagen med statligt ägande som kan påverka värdet av aktieinnehavet och därmed framtida utdelningar från bolagen till staten. Detta har regeringen även meddelat i skrivelse 2015/16:42 över Riksrevisionens rapport om transparensen i Årsredovisningen för staten 2014.

Regeringen kommer därför att utveckla informationen om risker i de statliga bolagen, främst inom ramen för skrivelsen Redogörelse för företag med statligt ägande. Bland annat kommer beskrivningen av omvärldsfaktorer och branschspecifika riskfaktorer att utökas.

Däremot anser regeringen att det inte är lämpligt att utöka redovisningen i all information som regeringen lämnar till riksdagen, t.ex. i budgetpropositionerna och särskilda skrivelser.

Riksrevisionens tredje rekommendation

Regeringen bör se över syftet med redovisningen av den offentliga förmögenheten i budget- och vårpropositionerna.

Regeringens svar i skrivelsen

Redovisningen i de ekonomiska propositionerna syftar i första hand till att följa upp målen i det finanspolitiska ramverket, där finansiellt och strukturellt sparande och den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld är i fokus. Redovisningen av nettoförmögenheten är främst ett komplement till bilden av de offentliga finanserna. Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att redovisningen även explicit bör omfatta den offentliga sektorns tillgångar och att syftet med redovisningen kan förtydligas.

Riksrevisionens rekommendation till SCB

SCB bör marknadsvärdera åtminstone de större onoterade statliga bolagen i finansräkenskaperna.

Regeringens svar i skrivelsen

Regeringen instämmer i Riksrevisionens slutsats att det är önskvärt med en större överensstämmelse mellan värderingen av onoterade bolag i finansräkenskaperna och motsvarande värdering i skrivelsen Redogörelse för företag med statligt ägande.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har granskat regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar.

Sverige har stora finansiella tillgångar, och det är enligt utskottets mening viktigt att redovisningen av statens tillgångar, förmögenhet eller skulder är relevant och transparent.

Utskottet anser att Riksrevisionen i sin rapport tar upp många viktiga frågor kring såväl den övergripande redovisningen av statens ekonomiska ställning som värderingen av tillgångarna och bedömningen av riskerna i statens balansräkning. Utskottet noterar också att regeringen arbetar med att förbättra redovisningen i den riktning som Riksrevisionen pekar ut i rapporten.

Statens innehav i hel- eller delägda bolag utgör en väsentlig del av tillgångarna. Utskottet välkomnar därför att regeringen i skrivelsen anger att den kommer att förbättra informationen och redovisningen av bl.a. riskerna i bolagen med statligt ägande.

När det gäller värderingen av de onoterade statliga bolagen i finansräkenskaperna kan utskottet konstatera att SCB fr.o.m. mars 2016 kommer att värdera de onoterade statliga bolagen, t.ex. Vattenfall, LKAB och SBAB, till marknadsvärde. Värderingen kommer enligt uppgifter från SCB att utgå från Näringsdepartementets marknadsvärdering av bolagen.

Med detta förslår utskottet att regeringens skrivelse 2015/16:61 Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar läggs till handlingarna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2015/16:61 Riksrevisionens rapport om statens finansiella tillgångar